

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref:
13/5232

Vår ref:
201318793-26

Dato:
13.01.2014

MØTEPLIKT VED PRØVELØSLATELSE

Høringsuttalelse - Forskrift til lov om straffegjennomføring §§ 3-42 og 3-43

Kriminalomsorgsdirektoratet viser til tidligere korrespondanse vedrørende behovet for justering av regelverket for bruk av vilkår om møteplikt ved prøveløslatelse, senest ved Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 3. oktober 2013. Direktoratet har sendt forslaget på høring i kriminalomsorgen. Høringsinstansene i kriminalomsorgen stiller seg positive til den foreslåtte endringen og deres syn er en del av grunnlaget for direktoratets uttalelse.

Departementets forslag innebærer at "Lengden på perioden med møteplikt kan settes for en lengre periode enn 1 år dersom hensynet til en forsvarlig sikkerhetsmessig gjennomføring av prøveløslatelsen gjør det særlig påkrevet". Forslaget innebærer videre at "I særskilte tilfeller kan regionalt nivå forlenge perioden med møteplikt utover 1 år".

Kriminalomsorgsdirektoratet mener at de foreslåtte endringene vil bidra til å ivareta sikkerhetsmessige hensyn ved prøveløslatelse, ved at kriminalomsorgen ved behov gis større muligheter til langvarig oppfølging og vilkårsfastsettelse overfor prøveløslatte. Videre vil forslagene gjøre det lettere å tilrettelegge for progresjon i straffegjennomføringen, ved at kriminalomsorgen gis videre muligheter for tett oppfølging av prøveløslatte i samfunnet, noe som kan være nødvendig for å gjøre prøveløslatelse tilrådelig.

§ 3-42 annet ledd – lengden på perioden med møteplikt

Direktoratet er enig i forslaget. Den foreslåtte endringen i § 3-42 annet ledd vil gjøre det mulig å ilegge møteplikt i en lengre periode enn 1 år. Kravet om at det skal være "særlig påkrevet" harmonerer godt med at møteplikt "normalt" skal ilegges i tre måneder, og inntil 1 år ved "lengre dommer". Det er videre positivt at det legges opp til en skjønnsmessig vurdering, slik at møteplikten tilpasses individuelle sikkerhetsmessige vurderinger. Direktoratet forstår forslaget slik at møteplikt allerede ved tidspunktet for prøveløslatelse skal kunne ilegges i hele den resterende tiden frem til prøvetiden er gjennomført, og at det i hele denne perioden også vil være anledning til å sette vilkår etter straffegjennomføringsloven § 43 annet ledd. Hvis dette er riktig, bør det vurderes å skrive dette inn i forskriftsteksten for å unngå misforståelser. Forslaget medfører at det allerede på tidspunktet for vurdering av spørsmålet om prøveløslatelse kan

vurderes om den aktuelle saken er av en slik karakter at prøveløslatelse nødvendiggjør tett og særlig langvarig oppfølging fra kriminalomsorgen, utover hva det er anledning til etter dagens ordlyd.

Når det gjelder selve ordlyden i forslaget, mener direktoratet at denne bør justeres noe, fra "en forsvarlig sikkerhetsmessig gjennomføring" til "en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring".

Dersom den foreslåtte endringen vedtas, vil det for direktoratet være naturlig å gi nærmere retningslinjer om skjønnsutøvelsen, noe som også påpekes av flere høringsinstanser i kriminalomsorgen.

§ 3-43 første ledd – forlengelse av perioden med møteplikt

Direktoratet er enig i forslaget til endring av § 3-43 første ledd, da forslaget vil gi kriminalomsorgen større mulighet til å iverksette tiltak basert på individuelle sikkerhetsmessige vurderinger underveis i møtepliktsperioden.

Direktoratet har imidlertid forslag til en alternativ formulering - "I tilfeller der hensynet til en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring av prøveløslatelsen gjør det særlig påkrevet, kan regionalt nivå likevel forlenge perioden med møteplikt utover 1 år." Direktoratet mener at denne formuleringen vil skape en naturlig sammenheng i regelverket, mellom § 3-42 og § 3-43. Direktoratet mener videre at formuleringen "særlig påkrevet" av hensyn til sikkerhetsmessige forhold er en mer presis beskrivelse enn den foreslåtte formuleringen "I særskilte tilfeller".

Oppfølging av rapporten "Møteplikten i morgen"

Direktoratet ønsker i forbindelse med avgivelse av høringssvaret vedrørende ovennevnte, også å drøfte andre forhold knyttet til prøveløslatelse med møteplikt nærmere med Justisdepartementet.

Etter oppdrag fra Justisdepartementet etablerte Kriminalomsorgens sentrale forvaltning i 2009 en arbeidsgruppe som skulle foreta en gjennomgang av dagens ordning med møteplikt for kriminalomsorgen og øvrig vilkårsfastesettelse i forbindelse med prøveløslatelse. Rapport ble avgitt 2012. Arbeidsgruppen fremmet 8 forslag, som har vært på høring i kriminalomsorgen. Kriminalomsorgsdirektoratet har vurdert forslagene og resultatet av høringen.

Direktoratet ser behov for å styrke innhold, hyppighet og kontroll under gjennomføringen av møteplikten. Enkelte av direktoratets forslag vil kreve revisjon av straffegjennomføringsloven og underliggende regelverk.

Direktoratets forslag er:

1. Økt bruk av prøveløslatelse med møteplikt, herunder overfor "gjengangere". Ved vurdering av om møteplikt skal ilegges ved prøveløslatelse skal det blant annet ses hen til om domfelte har mange forutgående domfellelser, jf. retningslinjene punkt 3.45.3. Direktoratet mener at særlig gjengangere vil ha nytte av en tettere oppfølging i tiden etter løslatelse fra fengsel. Møteplikt anses derfor som et hensiktsmessig tiltak av sikkerhetsmessige grunner og det vil kunne redusere risikoen for ny kriminalitet.
2. For å ivareta effektivitet, sikkerhet og sørge for rask reaksjon ved brudd, bør avgjørelse om gjeninnsettelse ved brudd være en administrativ avgjørelse på lokalt nivå i kriminalomsorgen. Dette omfatter ikke brudd på grunnvilkåret om ny kriminalitet. Kompetansen til å beslutte gjeninnsettelse ved brudd er pr. i dag lagt til domstolen, etter begjæring fra kriminalomsorgen eller påtalemyndigheten, jf. straffegjennomføringsloven § 44. Ved straffegjennomføring etter § 12 og § 16 er kompetansen imidlertid lagt til lokalt nivå i kriminalomsorgen. Direktoratets erfaringer med denne ordningen tilsier at denne løsningen også vil være fornuftig

og effektiv ved brudd på vilkårene for prøveløslatelse, med mindre den aktuelle hendelsen omfatter brudd på vilkåret om ikke å begå ny kriminalitet. Å overføre kompetansen til kriminalomsorgen vil ivareta hensynet til effektivitet i saksbehandlingen, og en rask reaksjon er avgjørende av hensyn til ordningens omdømme og ut fra et sikkerhetsmessig perspektiv.

3. Andre enheter i kriminalomsorgen enn friomsorgskontor bør kunne ha det formelle ansvaret for gjennomføringen av møteplikten. Med dagens løsning er det kun friomsorgskontor som kan ha det formelle ansvaret for gjennomføringen av møteplikt. Dette følger også implisitt av regelverket for prøveløslatelse med møteplikt. Erfaring viser at også andre enheter i kriminalomsorgen foretar den *praktiske oppfølgingen* av møteplikten, noe som i enkelte tilfeller viser seg å være en svært hensiktsmessig løsning. Direktoratet mener det er uheldig at det formelle ansvaret i disse tilfellene er plassert hos en enhet som ikke gjennomfører den praktiske oppfølgingen av den domfelte. For eksempel vil det ikke være den enheten som avdekker et eventuelt brudd, som foretar saksbehandlingen. Det vil være en fordel dersom én og samme enhet har ansvaret for alle deler av gjennomføringen av møteplikt, samtidig som man ønsker fleksibilitet i valg av enhet. Dette kan gi mulighet for at den beste løsningen velges ut fra faglige, økonomiske, geografiske og praktiske hensyn.

Andre aktuelle problemstillinger

Direktoratet har mottatt tilbakemelding om at det bør fremgå tydeligere hvilket nivå i kriminalomsorgen, altså regionen eller friomsorgskontoret, som har avgjørelseskompetanse etter § 3-43 og retningslinjene til bestemmelsen, når disse sees i sammenheng med straffegjennomføringsloven § 6 og tilhørende forskrift og retningslinjer. Det vises i den forbindelse til at leder for friomsorgskontor i forskriften § 3-43 annet ledd b er gitt kompetanse til å beslutte at møtepliktperioden opphører, og at en slik beslutning i prinsippet kan komme raskt etter regionkontorets vedtak om å fastsette eller endre vilkår etter lovens § 43 jf. retningslinjene punkt. 2.2. Dette kan i noen tilfeller fremstå som om friomsorgskontoret overprøver regionens beslutning, noe som er uheldig. Direktoratet er enig i at det er behov for å gjøre en vurdering av denne problemstillingen, og foreslår at dette inngår som en del av den videre dialogen mellom departementet og direktoratet i denne saken.

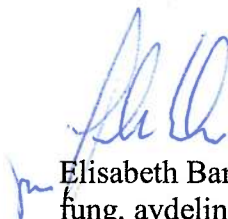
Det er videre reist spørsmål rundt mulighetene for bruk av ND-sentre i forbindelse med gjennomføring av møteplikt. Kriminalomsorgen har for eksempel allerede gode erfaringer med samarbeid mellom friomsorgskontor og ND-senter i forbindelse med straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Direktoratet mener det kan være grunnlag for å vurdere oppfølging fra ND-sentre som en del av prosessen ved utslusning fra fengsel.

Direktoratet deltar gjerne i en nærmere drøftelse av hvordan det videre arbeidet med møteplikten bør gjennomføres.

Med hilsen

Marianne Vollan
direktør

Elisabeth Barsett
fung. avdelingsdirektør